

**ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ**

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2020

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι προπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών υποχρεούνται να υποβάλουν μία μελέτη ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση πτυχίου.

Η μελέτη αυτή μπορεί να είναι εμπειρική, βιβλιογραφική, τεχνικό-οικονομική ή άλλης φύσης και η οποία αναπτύσσεται και εξετάζεται δημόσια από τριμελή επιτροπή, που προηγουμένως έχουν λάβει γνώση και υποβάλλει παρατηρήσεις στο κείμενο της μελέτης. Η συγγραφή ενός ορθά δομημένου επιστημονικού κειμένου αποτελεί δύσκολο έργο για τον προπτυχιακό φοιτητή. Σκοπός λοιπόν του παρόντος εγχειριδίου είναι αφενός να παράσχει κατευθυντήριες γραμμές και να δώσει μια ολοκληρωμένη καθοδήγηση για την επιτυχή συγγραφή μίας πτυχιακής μελέτης, αφετέρου να διευκολύνει την αξιολόγηση από τον επιβλέποντα και τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής.¹

Ο Πρόεδρος του Τμήματος,
Ευστάθιος Κλωνάρης
Αθήνα 2020

¹ Ο οδηγός αυτός, ακολουθεί εν πολλοίς τον αντίστοιχο οδηγό του τμήματος της Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής και Υδατοκαλλιεργειών, προσαρμοσμένος όμως στο επιστημονικό πεδίο της Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Περιεχόμενα

1. ΔΟΜΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	4
ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΙΤΛΟΥ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΔΗΛΩΣΗ ΕΡΓΟΥ.....	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	6
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ.....	7
ΚΥΡΙΩΣ ΚΕΙΜΕΝΟ.....	7
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	9
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	9
2. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	10
ΚΕΙΜΕΝΟ	10
ΑΡΙΘΜΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΩΝ.....	10
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	11
ΥΦΟΣ ΓΡΑΦΗΣ	11
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ.....	12
ΣΥΝΤΟΜΙΑ	12
ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	12
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ	12
ΓΛΩΣΣΑ ΓΡΑΦΗΣ	13
ΧΡΗΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ	14
3. ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	16
ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	16
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ	17
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ	17
Α. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ.....	18
Β. ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	21
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΕΛΙΔΩΝ ΤΙΤΛΟΥ	25
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	28

1. ΔΟΜΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Οι πτυχιακές μελέτες που εκπονούνται στο τμήμα ΑΟΑ μπορούν να είναι εμπειρικές μελέτες, τεχνικό-οικονομικές μελέτες ή βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις.

Οι εμπειρικές και τεχνικό-οικονομικές μελέτες πρέπει να περιλαμβάνουν μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που ακολουθείται από ένα ερευνητικό μέρος (συλλογή τεχνικών και οικονομικών στοιχείων, συλλογή ερωτηματολογίων και ανάλυση πρωτογενών δεδομένων, ανάλυση δευτερογενών δεδομένων κλπ.). Στόχος των μελετών αυτών είναι να καλυφθούν ερευνητικά κενά (έλλειψη συγκεκριμένων δεδομένων). Σε αυτές τις περιπτώσεις, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη συμφωνία μεταξύ της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και του ερευνητικού μέρους, καθώς επίσης και στην εφαρμοζόμενη μεθοδολογία της έρευνας. Ο φοιτητής πρέπει να είναι σε θέση να αντιληφθεί το περιεχόμενο της έρευνας που εκπονεί, να επεξεργαστεί και να σχολιάσει κατάλληλα τα ερευνητικά του δεδομένα και να καταλήξει στα σωστά συμπεράσματα, σε σχέση με ευρήματα άλλων ερευνών.

Στις βιβλιογραφικές μελέτες, ο φοιτητής καλείται να αναλύσει κριτικά ένα σημαντικό τμήμα της σχετικής βιβλιογραφίας σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα. Οι στόχοι της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι αφενός να εντοπιστούν κενά στη σχετική βιβλιογραφία, τα οποία ενδεχομένως να καθοδηγήσουν μελλοντική έρευνα και αφετέρου να γίνει σύγκριση και αντιπαράθεση της διαθέσιμης βιβλιογραφίας, με σκοπό την παροχή θεωρητικής καθοδήγησης σε ένα συγκεκριμένο θέμα ή τη διευκρίνιση θεωρητικών ασαφειών και αντιφάσεων. Ο φοιτητής πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσει το περιεχόμενο, να αξιολογήσει και να κρίνει τη βιβλιογραφία, ώστε να φτάσει στα κατάλληλα συμπεράσματα. Πρέπει να συμβουλευτεί τις πιο πρόσφατες πηγές πληροφοριών, που μπορεί να περιλαμβάνουν άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, ηλεκτρονικά βιβλία, βάσεις δεδομένων κτλ.

Ανεξάρτητα από τη φύση της έρευνας που εκπονείται, το κείμενο της μελέτης καλό θα ήταν να περιλαμβάνει την παρακάτω δομή:

- Σελίδες τίτλου (βλ. Παράρτημα Α)
- Περίληψη (ελληνική και αγγλική)
- Λέξεις κλειδιά (ελληνικά και αγγλικά)
- Δήλωση έργου
- Αφιέρωση (προαιρετικά)
- Πίνακας περιεχομένων
- Ευχαριστίες (προαιρετικά)
- Κατάλογος πινάκων
- Κατάλογος διαγραμμάτων
- Κατάλογος εικόνων
- Κατάλογος παραρτημάτων
- Γλωσσάριο ορολογίας (προαιρετικά)
- Κυρίως κείμενο
- Βιβλιογραφία
- Παραρτήματα

ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΙΤΛΟΥ

Η κύρια σελίδα τίτλου θα πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Το όνομα του πανεπιστημίου, της σχολής και του τμήματος στο οποίο εκπονήθηκε η μελέτη
- Τον πλήρη τίτλο της μελέτης (**όπως εγκρίθηκε επίσημα** από τη Γενική συνέλευση του Τμήματος)
- Το πλήρες όνομα και επώνυμο του φοιτητή (**όπως καταγράφηκε επίσημα** στο Πανεπιστήμιο)
- Μήνας και έτος υποβολής

Στη δεύτερη σελίδα τίτλου πριν το έτος υποβολής, αναγράφεται επιπρόσθετα η σύνθεση της Τριμελούς Επιτροπής (πλήρη ονοματεπώνυμα και βαθμίδα, με τον επιβλέποντα καθηγητή πρώτο)

Το Παράρτημα Α παρέχει μια λεπτομερή διάταξη των σελίδων τίτλου. Πρέπει να ακολουθούνται οι κατευθυντήριες γραμμές του παραρτήματος επακριβώς. Οι σελίδες τίτλου δεν πρέπει να είναι διακοσμημένες με οποιονδήποτε τρόπο (σχήματα, εικόνες κ.ά.). Οι πληροφορίες πρέπει να παρουσιάζονται οριζόντια στο κέντρο κατά μήκος της σελίδας. Ο επίσημος τίτλος της μελέτης πρέπει να επιβεβαιωθεί πριν από την υποβολή του τελικού εγγράφου.

Ο τίτλος της μελέτης θα πρέπει να αναφέρει το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής της μελέτης με όσο το δυνατόν λιγότερες λέξεις. Να αποφεύγονται τίτλοι που χρησιμοποιούν άνω και κάτω τελεία για να διαχωρίσετε πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες φράσεις. Καλό είναι να αποφεύγονται οι πλεονασμοί.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτή η ενότητα περιέχει μια σύντομη περίληψη της μελέτης (500 λέξεις κατά μέγιστο) και πρέπει να περιλαμβάνει:

- Μια σύντομη εισαγωγή στη μελέτη (θεωρητικό υπόβαθρο)
- Τον καθορισμό του ερευνητικού προβλήματος
- Την εφαρμοζόμενη μεθοδολογία της έρευνας
- Μερικά από τα πιο σημαντικά ευρήματα και
- Τα κύρια συμπεράσματα

Η περίληψη πρέπει να δίδεται στα ελληνική και αγγλική γλώσσα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αναγράφονται 4-10 λέξεις κλειδιά στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. Πρόκειται για επιστημονικούς όρους που έχουν μεγάλη συνάφεια με το αντικείμενο της μελέτης.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η δήλωση αυτή πρέπει να εμφανίζεται μετά την περίληψη και πρέπει να χρονολογείται και να υπογράφεται (**πρωτότυπα σε όλα τα αντίτυπα**) από το συγγραφέα της μελέτης. Ο στόχος αυτής της δήλωσης είναι να επιβεβαιώσει ότι δεν πραγματοποιήθηκε λογοκλοπή κατά τη

συγγραφή της μελέτης. Δείχνει επίσης, ότι όλες οι χρησιμοποιηθείσες βιβλιογραφικές πηγές έχουν αναφερθεί και περιληφθεί στην ενότητα της βιβλιογραφίας στο τέλος της μελέτης.

Η δήλωση πρέπει να περιλαμβάνει **αυτολεξεί** το ακόλουθο κείμενο:

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η φοιτητής/τρια, (ΠΛΗΡΕΣ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ), δηλώνω ρητά ότι η παρούσα Πτυχιακή Εργασία με τίτλο «.....» καθώς και τα ηλεκτρονικά αρχεία και πηγαίοι κώδικες που αναπτύχθηκαν ή τροποποιήθηκαν στα πλαίσια αυτής της εργασίας και αναφέρονται ρητώς μέσα στο κείμενο που συνοδεύουν, και η οποία έχει εκπονηθεί στο Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, υπό την επίβλεψη του μέλους του Τμήματος κ./κα. (ΠΛΗΡΕΣ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ), αποτελεί αποκλειστικά δικό μου, μη υποβοηθούμενο πόνημα, δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής. Τα σημεία όπου έχουν χρησιμοποιηθεί ιδέες, κείμενο, αρχεία ή / και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Η πτυχιακή εργασία αυτή υποβάλλεται σε μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για την απόκτηση Πτυχίου από το τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Δεν έχει υποβληθεί ποτέ πριν για οιοδήποτε λόγο ή για εξέταση σε οποιοδήποτε άλλο πανεπιστήμιο ή εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας ή του εξωτερικού. Η πτυχιακή εργασία αποτελεί προϊόν συνεργασίας του/της φοιτητή/τρια και του επιβλέποντος της εκπόνησής της. Τα φυσικά αυτά πρόσωπα έχουν και τα πνευματικά δικαιώματα στη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της πτυχιακή εργασίας σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

.....
(ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ)

(ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)
(Ημέρα, μήνας, έτος)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην ενότητα αυτή ο φοιτητής δύναται να εκφράσει την ευγνωμοσύνη του προς τα άτομα που συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της μελέτης. Οι ευχαριστίες πρέπει να είναι σύντομες και όσο πιο συγκεκριμένες γίνεται.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ο πίνακας περιεχομένων περιλαμβάνει όλες τις επικεφαλίδες (με την αντίστοιχη αρίθμησή τους) όπως ακριβώς εμφανίζονται στο κείμενο, καθώς και τον αντίστοιχο αριθμό σελίδας. Τα επίπεδα επικεφαλίδων τουλάχιστον μέχρι το τρίτο επίπεδο πρέπει να εμφανίζονται στον

πίνακα περιεχομένων. Οι σελίδες του πίνακα περιεχομένων αριθμούνται στο κάτω μέρος με λατινικούς αριθμούς, δηλαδή (i), (ii) κ.λπ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Μετά τον πίνακα περιεχομένων ακολουθεί ο κατάλογος πινάκων (αν και εφόσον περιέχονται στη μελέτη). Ο κατάλογος αυτός πρέπει να περιλαμβάνει τους πλήρεις αριθμούς και τίτλους των πινάκων, καθώς και τους αντίστοιχους αριθμούς σελίδων. Οι σελίδες του καταλόγου των πινάκων είναι αριθμημένες στο κάτω μέρος με λατινικούς αριθμούς, διαδοχικά μετά την αρίθμηση του Πίνακα Περιεχομένων, δηλαδή (iii), (iv) κλπ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Μετά τον κατάλογο των πινάκων ακολουθεί ο κατάλογος διαγραμμάτων (αν και εφόσον περιέχονται στη μελέτη). Ο κατάλογος αυτός πρέπει να περιλαμβάνει τους πλήρεις αριθμούς και τίτλους των διαγραμμάτων, καθώς και τους αντίστοιχους αριθμούς σελίδων. Οι σελίδες του καταλόγου των διαγραμμάτων είναι αριθμημένες στο κάτω μέρος με λατινικούς αριθμούς, διαδοχικά μετά την αρίθμηση του καταλόγου των πινάκων, δηλαδή (v), (vi) κλπ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Μετά τον κατάλογο των διαγραμμάτων ακολουθεί ο κατάλογος εικόνων (αν και εφόσον περιέχονται στη μελέτη). Ο κατάλογος αυτός πρέπει να περιλαμβάνει τους πλήρεις αριθμούς και τίτλους των εικόνων, καθώς και τους αντίστοιχους αριθμούς σελίδων. Οι σελίδες του καταλόγου των εικόνων είναι αριθμημένες στο κάτω μέρος με λατινικούς αριθμούς, διαδοχικά μετά την αρίθμηση του καταλόγου των διαγραμμάτων, δηλαδή (vii), (viii) κλπ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ

Μετά τον κατάλογο των εικόνων ακολουθεί ο κατάλογος παραρτημάτων (αν και εφόσον περιέχονται στη μελέτη). Ο κατάλογος αυτός πρέπει να περιλαμβάνει τους πλήρεις τίτλους των παραρτημάτων, καθώς και τους αντίστοιχους αριθμούς σελίδων. Οι σελίδες του καταλόγου των παραρτημάτων είναι αριθμημένες στο κάτω μέρος με λατινικούς αριθμούς, διαδοχικά μετά την αρίθμηση του καταλόγου των εικόνων, δηλαδή (ix), (x) κλπ.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Αποτελεί ένα μικρό ερμηνευτικό λεξικό για ειδικούς όρους που χρησιμοποιούνται στην επιστήμη της Αγροτικής Οικονομίας και Αγροτικής Ανάπτυξης. Η σειρά των λέξεων που εμφανίζονται στο γλωσσάριο πρέπει να είναι λεξικογραφική.

ΚΥΡΙΩΣ ΚΕΙΜΕΝΟ

Το κυρίως κείμενο είναι το βασικότερο τμήμα της μελέτης. Περιλαμβάνει το εισαγωγικό κεφάλαιο, το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, καθώς και τα κεφάλαια που αφορούν στη μεθοδολογία της έρευνας, το σχολιασμό των ευρημάτων και τα συμπεράσματα της μελέτης. Το Κεφάλαιο 1 ξεκινά στη σελίδα 1. Κάθε κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα, δηλαδή μια περίληψη που περιέχει τα κύρια σημεία που καλύπτονται από το

κεφάλαιο, εξαιρουμένου του κεφαλαίου με τη μεθοδολογία της έρευνας, καθώς και του τελευταίου κεφαλαίου με τα συμπεράσματα.

Το κείμενο τυπικά μπορεί να περιλαμβάνει τα παρακάτω κεφάλαια, ενώ σε περιπτώσεις που κρίνεται δόκιμο, είναι δυνατή η τροποποίηση ή/και προσθήκη κεφαλαίων, κατόπιν υπόδειξης ή έγκρισης του επιβλέποντα Καθηγητή.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

- Υπόβαθρο της μελέτης (βιβλιογραφικά δεδομένα που οδήγησαν στην εκπόνηση της μελέτης)
- Καθορισμός του ερευνητικού προβλήματος (ποιο είναι το ερευνητικό κενό που θα καλυφθεί)
- Σκοπός και στόχοι της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα που θα απαντηθούν και σύντομη περιγραφή της μεθοδολογίας με την οποία θα αναζητηθούν οι απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα. Αυτά υποδεικνύουν τη λογική που υπάρχει πίσω από την εκπόνηση της μελέτης
- Περίγραμμα του υπολοίπου της μελέτης

Κεφάλαιο 2: Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

- Εισαγωγή
- Ανασκόπηση των θεματικών περιοχών που σχετίζονται άμεσα (θεωρητικά και εμπειρικά) με τη μελέτη
- Ταυτοχρόνως, κριτική παρουσίαση των πιθανών αντιφατικών προτάσεων στη θεωρία και των ενδεχόμενων αστοχιών στη μεθοδολογική προσέγγιση
- Σύνοψη των υποθέσεων/προτάσεων/ερευνητικών ερωτημάτων που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και του σχετικού πλαισίου που προκύπτει από την ανασκόπηση
- Συμπέρασμα

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία της μελέτης

- Εισαγωγή
- Ερευνητική προσέγγιση και μεθοδολογία
- Δείγμα
 - Η μεθοδολογία δειγματοληψίας
 - Το μέγεθος του δείγματος
- Ερευνητικά εργαλεία
- Συλλογή δεδομένων (περιγραφή των πηγών πληροφοριών και των μεθόδων δειγματοληψίας, καθώς και τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες των μεθόδων αυτών)
- Ανάλυση Δεδομένων (περιγραφή του τρόπου οργάνωσης και ανάλυσης, στατιστικής ή άλλης, των δεδομένων/πληροφοριών που συλλέχθηκαν)
- Εγκυρότητα και αξιοπιστία των δεδομένων
- Περιορισμοί της μελέτης (περιορισμοί στο συνολικό σχεδιασμό της έρευνας και πώς τι προσπάθεια έγινε για να ξεπεραστεί)

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα

- Εισαγωγή

- Απλή παρουσίαση/περιγραφή των ευρημάτων (σε μορφή παραγράφων, μαζί με πίνακες, διαγράμματα κλπ.)
- Συμπέρασμα

Κεφάλαιο 5: Σχολιασμός των αποτελεσμάτων

- Εισαγωγή
- Τα κύρια σημεία, τα οποία εντοπίστηκαν (διασταύρωση αποτελεσμάτων και βιβλιογραφίας)
- Ερμηνεία των αποτελεσμάτων βάσει της βιβλιογραφία που αναφέρεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση
- Συμπέρασμα

Κεφάλαιο 6 : Συμπεράσματα και συστάσεις

- Σύντομη περίληψη του αντικειμενικού σκοπού της έρευνας και των πιο σημαντικών ευρημάτων της μελέτης
- Δημιουργία λογικών συμπερασμάτων από την ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων
- Συστάσεις, όπου απαιτούνται (θα πρέπει να είναι ρεαλιστικές και επιτεύξιμες)
- Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα, όπου κρίνεται σκόπιμο
- Τελικό συμπέρασμα (στο οποίο συνοψίζεται η όλη μελέτη και περιγράφεται αν τελικά απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα)

Η ως άνω δομή μπορεί κατ' ανάγκη να τροποποιηθεί, κατόπιν έγκρισης του επιβλέποντα Καθηγητή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Όλες οι βιβλιογραφικές πηγές που ανακτήθηκαν κατά τη διάρκεια της μελέτης θα πρέπει να αναφέρονται ρητά στη βιβλιογραφία. Οι πηγές αυτές πρέπει να τακτοποιηθούν αλφαβητικά και να παρουσιάζονται με βάση το Σύστημα Χάρβαρντ (Harvard System of Referencing).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ένα παράρτημα αποτελείται συνήθως από περιεχόμενο ή αποτελέσματα που θα διακόψουν τη ροή και την αναγνωσιμότητα του κυρίως κειμένου, αν συμπεριληφθούν σε αυτό. Τα παραρτήματα πρέπει να αριθμηθούν με κεφαλαίους ελληνικούς χαρακτήρες εντός του κειμένου (π.χ. Παράρτημα Α, Παράρτημα Β, ...Παράρτημα ΙΑ κ.ο.κ.). Τα παραρτήματα μπορεί να περιλαμβάνουν π.χ. αντίγραφο του ερωτηματολογίου, μακροσκελείς πίνακες, κ.ά. Τα παραρτήματα πρέπει να αναφέρονται στη ροή του κειμένου και κάθε παράρτημα που αναφέρεται στο κείμενο πρέπει να συμπεριληφθεί στο τέλος της μελέτης.

2. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δεν υπάρχουν περιορισμοί στην ελάχιστη έκταση του γραπτού κειμένου. Παρόλα αυτά, η ποιότητα μια μελέτης δεν μετριέται με τον αριθμό των σελίδων και περισσότερες σελίδες δεν σημαίνει απαραίτητα καλύτερη μελέτη.

Πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθες ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές:

Μέγεθος σελίδας: A4

Διάταξη και περιθώρια σελίδας:

Κατακόρυφη διάταξη. Επιτρέπεται η οριζόντια διάταξη μόνο στην περίπτωση πινάκων, διαγραμμάτων ή εικόνων μεγάλου πλάτους για το οποίο η κατακόρυφη διάταξη δεν επαρκεί.

Αριστερό περιθώριο: 3 εκ.

Δεξί περιθώριο: 2 εκ.

Επάνω περιθώριο: 2 εκ.

Κάτω περιθώριο: 2 εκ.

Διάστιχο: 1,5 διάστημα, εκτός της βιβλιογραφίας όπου απαιτείται μονό διάστημα.

Γραμματοσειρά: Arial ή Times New Roman.

Μέγεθος γραμματοσειράς: Απαιτείται γραμματοσειρά μεγέθους 11 (Arial) ή 12 (Times New Roman, Calibri).

Απόσταση παραγράφων: 6 pt πριν και μετά.

Τίτλοι και υπότιτλοι κεφαλαίων: Απαιτείται γραμματοσειρά μεγέθους 16 για το επίπεδο 1 και αναλογικά μικρότερη γραμματοσειρά για τα υπόλοιπα επίπεδα.

Εσοχές: Δεν επιτρέπονται εσοχές στις παραγράφους, εκτός εάν χρησιμοποιούνται κουκίδες (bullet points) σε μια ενότητα.

Επεξεργασία ηλεκτρονικού εγγράφου: Για την ηλεκτρονική επεξεργασία του κειμένου σε A4 σελίδα πρέπει να χρησιμοποιηθεί επεξεργαστής κειμένου (Word, Writer ή άλλος παρόμοιος) και η τελική εκτύπωση πρέπει να γίνει σε εκτυπωτή υψηλής ποιότητας (κατά προτίμηση σε εκτυπωτή laser).

Ο επιβλέπων ενδέχεται να απαιτήσει πρόσθετες τεχνικές προδιαγραφές. Πρέπει να τηρηθούν και αυτές.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

Οι ενότητες πρέπει να είναι αριθμημένες με αραβικούς αριθμούς. Για παράδειγμα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2 ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2.1 Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2.2 Ψυχολογικοί παράγοντες

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2.3 Συμπέρασμα και κριτική της βιβλιογραφίας

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

Παρατηρείστε ότι στους τίτλους των δύο πρώτων επιπέδων των ενοτήτων (2, 2.1, 2.2 κ.ο.κ), χρησιμοποιούνται ΚΕΦΑΛΑΙΑ γράμματα, ενώ στα υπόλοιπα επίπεδα (2.2.1, 2.2.2, 2.2.3 κ.ο.κ) πεζά. Η παραπάνω μορφή αρίθμησης χρησιμοποιείται για μέχρι τέσσερα επίπεδα ενοτήτων, π.χ. 2.2.2.2. Πέραν των 4 επιπέδων πρέπει να χρησιμοποιείται αρίθμηση με λατινικά γράμματα, π.χ. I, II, III κ.ο.κ. Όλες οι επικεφαλίδες των ενοτήτων γράφονται με **έντονα (bold)** κανονικά (όχι *italics*) γράμματα και δεν πρέπει να υπογραμμίζονται.

Όταν παρουσιάζονται λίστες, χαρακτηριστικά, υποδείξεις κ.ο.κ., μπορούν να υποδεικνύονται με κουκίδες. Πρέπει να χρησιμοποιείται ο ίδιος τύπος κουκίδων για όλες τις κουκίδες της μελέτης (κατά προτίμηση να χρησιμοποιείται η σφαίρα [●] ως το κύριο στυλ).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Όλες οι βιβλιογραφικές πηγές κατά τη διάρκεια της έρευνας θα πρέπει να αναγράφονται με αλφαβητική σειρά στο τέλος της μελέτης. Οι πηγές πρέπει να είναι πλήρεις και να αναγράφονται ορθά (συγγραφείς, έτος δημοσίευσης, περιοδικό, τόμος, σελίδες). Ο στόχος των παραπομπών είναι να αποδίδονται τα του συγγραφέα και να επιτρέπεται σε άλλους αναγνώστες η πρόσβαση στο υλικό χωρίς κωλύματα.

Τα βιβλία, τα περιοδικά, οι εφημερίδες, τα πρακτικά συνεδρίων, οι διαδικτυακές πηγές ηλεκτρονικής πληροφόρησης κ.ο.κ. μνημονεύονται με διαφορετικούς τρόπους. Σε περίπτωση πηγών των οποίων το ποιόν δεν είναι ασφαλές, θα πρέπει να αναζητηθούν συμβουλές από τον επιβλέποντα Καθηγητή. Όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τις βιβλιογραφικές αναφορές δίνονται στην ενότητα 3 του παρόντος εγχειριδίου.

ΥΦΟΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ο φοιτητής πρέπει να υιοθετήσει ένα επιστημονικό ύφος γραφής στη μελέτη. Αυτό το ύφος χαρακτηρίζεται από αντικειμενικότητα, συντομία και συστηματική παρουσίαση. Δεν θα πρέπει να υιοθετείται συναισθηματικό λεξιλόγιο λογοτεχνικής περιγραφής και το ύφος θα πρέπει να απομακρύνεται από τον καθημερινό λόγο. Το ύφος δεν πρέπει επίσης να είναι δημοσιογραφικό, δηλαδή απλό και άμεσο, καθώς το κείμενο της μελέτης απευθύνεται σε ειδικούς επιστήμονες και όχι σε μη ειδικούς.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ

Όταν ο φοιτητής συγγράφει τη μελέτη του πρέπει να παραμένει αντικειμενικός. Τα περιεχόμενα του κειμένου δεν πρέπει να περιέχουν αντιφάσεις ή ανακριβείς δηλώσεις ή ισχυρισμούς. Για παράδειγμα:

«Είναι κοινή γνώση ότι ...» ή

«Σίγουρα οφείλεται σε...»

ή άλλου τέτοιου είδους βαρύγδουπες δηλώσεις ή γενικεύσεις, δεν είναι αποδεκτές.

Η μελέτη δεν πρέπει επίσης να περιέχει δηλώσεις και δεδομένα, των οποίων οι πηγές είναι επισφαλείς ή άγνωστες. Για το λόγο αυτό, άρθρα που ανακτώνται από το διαδίκτυο μέσω μηχανών αναζήτησης, εξαιρουμένων των ακαδημαϊκών (π.χ. Scopus, PubMed, Sciencedirect, Web of Science κ.ά.) είναι συνήθως αμφίβολες πηγές πληροφόρησης και πρέπει να αποφεύγονται. Η χρήση ως πηγών άρθρων δημοσιογραφικών ή εγκυκλοπαιδικού χαρακτήρα (π.χ. Wikipedia) πρέπει επίσης να αποφεύγεται.

ΣΥΝΤΟΜΙΑ

Τα περιεχόμενα της μελέτης πρέπει να παρουσιάζονται με άμεσο, ουσιαστικό και περιεκτικό τρόπο. Κάθε επιχείρημα, πρόταση, λέξη κλπ. πρέπει να αξιολογείται προσεκτικά για να προσδιοριστεί η αναγκαιότητά του και το αν δηλώνει με ακρίβεια το ζητούμενο. Αυτό είναι κάτι που απαιτεί καλή προετοιμασία και κατανόηση του θέματος που πραγματεύεται ο φοιτητής.

Δεδομένα τα οποία δεν έχουν επεξεργαστεί επαρκώς, δε θα πρέπει να συμπεριληφθούν στη μελέτη. Τα δεδομένα πρέπει να παρουσιάζονται όσο πιο απλά και άμεσα γίνεται. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται πάρα πολλά επίθετα στην περιγραφή.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Οι πληροφορίες πρέπει να παρουσιάζονται σε μια λογική αλληλουχία. Οι ενότητες, υποενότητες και οι παράγραφοι πρέπει να έχουν μια λογική ροή. Μια ιδέα ή συμπέρασμα θα πρέπει να απορρέει φυσικά από αυτό που προηγείται, ενώ επιπλέον, οι μεταβάσεις μεταξύ των ενοτήτων είναι πολύ κρίσιμες, ειδικά για τον αναγνώστη. Αυτό αποτελεί τη χρυσή τομή της επεξήγησης και είναι επιτακτική ανάγκη για την εξασφάλιση της ομαλής ροής των πληροφοριών σε μία μελέτη.

Αυτή η χρυσή τομή μπορεί να επιτευχθεί με πολύ απλό τρόπο: *εξασφαλίζοντας ότι η τελευταία πρόταση της προηγούμενης ενότητας ή παραγράφου κάνει μία εισαγωγή ή σχετίζεται με την επόμενη ενότητα ή παράγραφο*. Με αυτόν τον τρόπο ο φοιτητής μπορεί να εξασφαλίσει ότι όλες οι συσχετιζόμενες πληροφορίες παρουσιάζονται μαζί με μία λογική ροή.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ

Οι ακόλουθες γενικές κατευθυντήριες γραμμές θα βοηθήσουν τους φοιτητές να διασφαλίσουν την καλή δομή και το ύφος της μελέτης τους:

- Το κείμενο πρέπει να είναι γραμμένο με το σαφέστερο και απλούστερο (αλλά όχι απλοϊκό) δυνατό τρόπο.
- Η διατύπωση και το ύφος πρέπει να είναι κατάλληλα για τους αναγνώστες του κειμένου (άλλου ερευνητές). Οι φοιτητές μπορούν πάρουν αρκετά παραδείγματα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας κατά τη μελέτη τους, έτσι ώστε ο τρόπος γραφής που θα ακολουθήσουν να οδηγήσει τελικά στην παραγωγή ενός κειμένου, που θα είναι κατάλληλο για το ακαδημαϊκό ακροατήριο.
- Οι προτάσεις στο κείμενο πρέπει να είναι σύντομες (20 λέξεις κατά ανώτατο όριο). Ένας καλός κανόνας είναι η συχνή εναλλαγή σύντομων
- Για κάθε νέα ιδέα Έναρξη νέας παραγράφου.

ΓΛΩΣΣΑ ΓΡΑΦΗΣ

Η ποιότητα της γλώσσας γραφής καθορίζει την αναγνωσιμότητα της μελέτης το αν γίνεται εύκολα κατανοητή στον αναγνώστη. Οι ακόλουθες συμβουλές μπορούν να συμβάλλουν σε αυτό το θέμα:

- Το ύφος, η ορθογραφία και η φρασεολογία πρέπει να είναι αποδεκτή. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται η απλή ακαδημαϊκή και όχι η καθομιλουμένη ή άλλου είδους γλώσσα
- Θα πρέπει να διεξάγεται ορθογραφικός έλεγχος στα ελληνικά (είναι ενσωματωμένος σε όλους τους επεξεργαστές κειμένου).
- Χρησιμοποιείται πάντα το **τρίτο πρόσωπο** και ο **αόριστος χρόνος** στην περιγραφή των αποτελεσμάτων της μελέτης ή άλλων ερευνών. Αν γίνεται αναφορά στο συγγραφέα της μελέτης, θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιείται το τρίτο πρόσωπο. **Για παράδειγμα:** «Ο ερευνητής/συγγραφέας διαπίστωσε κατά τη διάρκεια της μελέτης ότι...» ή «Διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια της μελέτης ότι...» και **όχι** «(εγώ) Διαπίστωσα κατά τη διάρκεια της μελέτης ότι...». Το πρώτο πρόσωπο δεν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιείται σε μία μελέτη. Αυτό ισχύει τόσο για τον ενικό («**εγώ**»), όσο και τον πληθυντικό («**εμείς**») αριθμό.
- Η αποτύπωση των σκέψεων του συγγραφέα πρέπει να είναι σαφής, ξεκάθαρη και όχι περίπλοκη. Ο αναγνώστης πρέπει να βοηθηθεί να κατανοήσει το περιεχόμενο και το πλαίσιο της έρευνας που διεξάγεται.
- Η πομπώδης χρήση της ελληνικής γλώσσας και οποιαδήποτε άλλη γλωσσική διατύπωση που δεν βοηθάει στη μετάδοση της επιστημονικής σκέψης, λόγω της καθομιλουμένης ή άλλης φύσης της θα πρέπει να αποφεύγεται (**Προσοχή:** δεν συντάσσεται λογοτέχνημα, αλλά ένα επιστημονικό κείμενο).
- Ο φοιτητής πρέπει να εκφράζει τον εαυτό του συνοπτικά και περιεκτικά.
- Θα πρέπει να αποφεύγονται οι απευθείας μεταφράσεις των ξενόγλωσσων κειμένων, διότι στις περισσότερες περιπτώσεις προκαλούν σύγχυση. Να αποφεύγεται η χρήση μηχανών μετάφρασης σε ολόκληρα ξενόγλωσσα κείμενα (π.χ. Google translate κ.ά.), διότι **δεν αποδίδουν σωστά** τις μεταφράσεις. Καλύτερα να ζητηθεί η συνδρομή του επιβλέποντα Καθηγητή. Η χρήση μηχανών μετάφρασης αποδίδει (και όχι πάντα καλά) μόνο σε μεμονωμένες λέξεις ή μικρές προτάσεις.
- Σε κανένα στάδιο της μελέτης δεν επιτρέπεται η απευθείας αντιγραφή από οποιαδήποτε πηγή χωρίς αυτή να αναφέρεται (**λογοκλοπή!**).

- Πρέπει να αποφεύγετε η εκτεταμένη χρήση ξενόγλωσσων όρων στο κείμενο. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, λόγω της φύσης της εργασίας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν συντμήσεις ξενόγλωσσων όρων, οι οποίοι υποχρεωτικά θα μνημονεύονται στο γλωσσάριο ορολογίας. Επιτρέπεται η χρήση λατινικής ορολογίας, αν και εφόσον δεν μπορεί να αποδοθεί περιεκτικά στην ελληνική γλώσσα, π.χ. *in vivo*, *in vitro*, *ad hoc* κλπ, και η οποία γράφεται πάντα με πλαγιαστά γράμματα. Είναι καλό ο ξενόγλωσσος όρος να υπάρχει πάντα σε παρένθεση δίπλα από τον ελληνικό μεταφρασμένο όρο ώστε να μην δημιουργείται παρανόηση ή σύγχυση.
- Η μελέτη πρέπει να διαβάζεται με ευχέρεια και ευκολία. Πρέπει να υπάρχει μια «χρυσή τομή» σε όλη τη διατριβή, που πρέπει να γίνεται εμφανής στον τίτλο, τους στόχους, τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, τα συμπεράσματα της έρευνας, ακόμα και στις συστάσεις και τις μελλοντικές προτάσεις για έρευνα.

Πρέπει να χρησιμοποιούνται οι κατάλληλοι τίτλοι και σύστημα αρίθμησης για κάθε ενότητα. Οι ενότητες θα πρέπει να χωρίζονται σε ουσιαστικές παραγράφους. Κανονικά μια σελίδα δεν πρέπει να περιέχει περισσότερες από 5-6 διαφορετικές παραγράφους (αν πρόκειται για την ίδια ενότητα).

Ένας πολύ χρήσιμος κανόνας που πρέπει να υιοθετηθεί από το συγγραφέα της μελέτης σε κάθε μία ενότητα, είναι να περιγράφει τι θέλει να πει, στη συνέχεια να το δηλώνει και τέλος να ολοκληρώσει συνοψίζοντας αυτά που έχει δηλώσει.

ΧΡΗΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Οι πίνακες, τα διαγράμματα και οι εικόνες πρέπει να είναι αριθμημένα ξεχωριστά και να ακολουθούν τον αριθμό κεφαλαίου. Π.χ. ο πρώτος πίνακας στο κεφάλαιο 2 με τον τρόπο αυτό θα αριθμείται ως Πίνακας 2.1, το πρώτο διάγραμμα ως Διάγραμμα 2.1., η πρώτη εικόνα ως Εικόνα 2.1 κ.ο.κ. Δεν πρέπει να ακολουθείται ο αριθμός της ενότητας στην αρίθμηση των παραπάνω στοιχείων, διότι στα κατώτερα επίπεδα ενότητων (π.χ. 2.1.2.3) θα δημιουργείται σύγχυση.

Κάθε πίνακας, διάγραμμα και εικόνα πρέπει να παρουσιάζεται με ένα σύντομο περιγραφικό τίτλο και την πλήρη βιβλιογραφική πηγή (με αριθμό σελίδας), αν προέρχονται από άλλες μελέτες είτε αυτούσια είτε τροποποιημένα. Αν έχουν τροποποιηθεί, θα πρέπει να δηλώνεται στην υποσημείωση. Αν τα στοιχεία αυτά έχουν φτιαχτεί εξ ολοκλήρου από το συγγραφέα ή περιλαμβάνουν τα αποτελέσματα της μελέτης του, δεν απαιτείται αναφορά πηγής.

Παραδείγματα χρήσης πινάκων, διαγραμμάτων, εικόνων:

Για τους πίνακες:

Πίνακας 2.1: Περιγραφή μεταβλητών και μονάδες μέτρησης

(ο πίνακας τοποθετείται εδώ, μετά τον τίτλο)

Πηγή: πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας. Αν έχει γίνει τροποποίηση του πρωτότυπου πίνακα, τότε στην πηγή αναγράφεται: Προσαρμογή από... (πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας).

Για τα διαγράμματα:
(το διάγραμμα τοποθετείται εδώ, πριν τον τίτλο)

Διάγραμμα 2.1: Θηκόγραμμα συνολικής παραγωγικότητας αγροτικών εκμεταλλεύσεων για την περίοδο πριν την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ (2005-14) και για την περίοδο μετά την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ (2015-19).

Πηγή: πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας. Αν έχει γίνει τροποποίηση του πρωτότυπου διαγράμματος, τότε στην πηγή αναγράφεται: Προσαρμογή από... (πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας).

Κάθε πίνακας ή διάγραμμα αναφέρεται στο κείμενο πριν να εισαχθεί στο σώμα του κειμένου. Ο πίνακας, το διάγραμμα ή η εικόνα εμφανίζεται αμέσως μετά ή όσο το δυνατόν πλησιέστερα μετά την αναφορά τους στο κείμενο.

Κάθε πίνακας ή διάγραμμα πρέπει πάντα να σχολιαστεί στο σώμα του κειμένου (σύντομα ή αναλυτικά, ανάλογα με τη βαρύτητά τους), ώστε να διευκρινιστεί το περιεχόμενό τους ή να επεξηγηθεί η σημασία τους. Στην περίπτωση πολύπλοκων διαγραμμάτων απαιτείται και ένας σύντομος σχολιασμός στον τίτλο τους. Οι πίνακες και τα διαγράμματα δεν πρέπει να είναι αυτόνομα χωρίς σύνδεση με το κείμενο.

Η αποδεκτή μορφοποίηση πινάκων και διαγραμμάτων δίνεται με λεπτομέρειες στο παράρτημα Β.

3. ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Είναι σημαντικό κατά την υποβολή γραπτών εργασιών, να μνημονεύονται (αναφέρονται) με ακρίβεια όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για να συντεθεί το ερευνητικό έργο ή η μελέτη. Ο κύριος λόγος για αυτή την αναφορά είναι να αποφευχθεί η **λογοκλοπή**. Το Victoria University of Wellington (2007) ορίζει την έννοια της λογοκλοπής ως:

«Παρουσίαση του έργου κάποιου άλλου σαν να ήταν δικό σας είτε ακούσια είτε εκούσια. Το έργο κάποιου άλλου σημαίνει κάτι που δεν ήταν δική σας ιδέα, ακόμη και αν παρουσιάζεται στο δικό σας ύφος γραφής. Αυτό περιλαμβάνει υλικό από βιβλία, περιοδικά ή άλλες έντυπες πηγές, έργο άλλων φοιτητών ή προσωπικού του ακαδημαϊκού χώρου, πληροφορίες από το διαδίκτυο, προγράμματα λογισμικού και άλλα ηλεκτρονικά υλικά, σχέδια και ιδέες. Περιλαμβάνει επίσης, την αντιγραφή του τρόπου οργάνωσης ή διάρθρωσης οποιασδήποτε εργασίας»

Όλες οι ακαδημαϊκές εργασίες, γραπτές ή όχι, που υποβάλλονται από έναν φοιτητή αναμένεται να είναι το αποτέλεσμα των δικών του δεξιοτήτων και της δικής του εργασίας. Για να αποτραπεί η πράξη της λογοκλοπής, όλες οι χρησιμοποιούμενες πηγές θα πρέπει να αναφέρονται στο κείμενο και θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε έναν κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών ή βιβλιογραφία στο τέλος της μελέτης.

Ένα σταθερό σύστημα βιβλιογραφικής αναφοράς είναι σημαντικό στο να εξασφαλιστεί ότι οι πηγές μνημονεύονται ορθά. Αυτός ο οδηγός δίνει λεπτομέρειες του συστήματος Harvard για την αναφορά των βιβλιογραφικών πηγών.

ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής μίας μελέτης, είναι σύνηθες να υποστηρίζονται τα επιχειρήματα του συγγραφέα με αναφορά σε άλλες δημοσιευμένες εργασίες. Αυτές οι αναφορές μπορούν να ανακτηθούν από πληροφορίες σε επιστημονικά περιοδικά ή άρθρα, διάφορες εκθέσεις, βιβλία ή ειδικά κεφάλαια από βιβλία, ερευνητικές διατριβές, πληροφορίες από το Διαδίκτυο κλπ.

Η **παραπομπή** είναι η πρακτική της αναδρομής στο έργο ή μέρος του έργου άλλων συγγραφέων και της αναφοράς του στο κείμενο μίας μελέτης. Τέτοια έργα αναφέρονται για να αναδεικνύουν το θεωρητικό υπόβαθρο, καθώς και να υποστηρίζουν το περιεχόμενο και τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται σε μία μελέτη.

Κάθε παραπομπή απαιτεί μια **αναφορά** στο τέλος της μελέτης, η οποία δίνει τα πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία του έργου των άλλων ερευνητών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται και να διευκολύνεται η ανάκτησή τους από τον αναγνώστη. Το να επιτευχθεί με ακρίβεια αυτό, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ορθής ακαδημαϊκής πρακτικής και είναι προσόν που πρέπει να κατακτηθεί. Άλλοι σημαντικοί λόγοι για την ακριβή αναφορά και παραπομπή είναι:

- Να τιμάει δεοντολογικά τις ιδέες των άλλων ερευνητών.
- Να παρέχει στον αναγνώστη (που συχνά είναι και ο εξεταστής) αποδείξεις της ενδελεχούς και εις βάθος μελέτης που διεξήχθη από το φοιτητή.
- Να επιτρέπει σε όσους διαβάζουν τη μελέτη να εντοπίσουν τις αναφερόμενες παραπομπές εύκολα.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο όρος λογοκλοπή (*plagiarism*) αναφέρεται στην παρουσίαση της εργασίας άλλων, σαν να ήταν ίδιον έργο. Αυτό συνιστά κλοπή και αποτελεί ένα σοβαρό ακαδημαϊκό αδίκημα, το οποίο τιμωρείται βαθμολογικά κατά την αξιολόγηση της μελέτης. Σε περιπτώσεις επανειλημμένης λογοκλοπής ή σε περιπτώσεις όπου έχει διαπραχτεί λογοκλοπή σε σοβαρό βαθμό (π.χ. αντιγράφοντας ένα ολόκληρο άρθρο και υποβάλλοντας το ως ίδιον έργο), η ποινή μπορεί να περιλαμβάνει διαθεσιμότητα ή αποβολή του φοιτητή, ακόμα και ανάκληση όποιων πτυχίων, τίτλων ή βραβείων έχουν απονεμηθεί.

Μερικά παραδείγματα λογοκλοπής είναι:

- Η κατά λέξη αντιγραφή της εργασίας ενός άλλου ερευνητή χωρίς αυτός να μνημονευτεί.
- Η παράφραση της εργασίας άλλου ερευνητή, απλά αλλάζοντας μερικές λέξεις ή αλλάζοντας τη σειρά παρουσίασης χωρίς αναφορά στον ερευνητή και
- Η χωρίς αναφορά χρήση των φράσεων από την εργασία ενός άλλου ερευνητή ή/και η παρουσίαση των ιδεών του, ως ίδιες ιδέες.

Αντιγραφή ή παράφραση με περιστασιακή αναφορά στην πηγή μπορεί επίσης να θεωρηθεί λογοκλοπή, αν η απουσία εισαγωγικών υπονοεί ότι η φρασεολογία είναι του φοιτητή που συγγράφει τη μελέτη.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Υπάρχουν πολλά συστήματα για την παραπομπή και αναφορά στη χρησιμοποιούμενη βιβλιογραφία. Το συχνότερα χρησιμοποιούμενο είναι το σύστημα αναφορών Harvard. Σύμφωνα με το Encarta (2007), το σύστημα αυτό μπορεί να οριστεί ως:

«...ένα βιβλιογραφικό σύστημα αναφοράς που χρησιμοποιείται στις ακαδημαϊκές εκδόσεις κατά το οποίο ο συγγραφέας και το έτος δημοσίευσης δίνονται στο κείμενο και η πλήρης αναφορά περιλαμβάνεται σε ένα γενικό κατάλογο αναφορών»

Το σύστημα Harvard αναμένει από τους χρήστες του να ακολουθούν τη μέθοδο όνομα-έτος ημερομηνία για να παραπέμπουν στις χρησιμοποιούμενες βιβλιογραφικές πηγές. Σε αυτό το σύστημα το επώνυμο του συγγραφέα και το έτος δημοσίευσης παρατίθενται στο κείμενο, π.χ. (Bond, 2004) και όλες οι παραπομπές περιλαμβάνονται σε ένα αλφαβητικό, κατά όνομα συγγραφέα, κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών στο τέλος της μελέτης.

Ο κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών περιλαμβάνει όλες τις πρόσθετες λεπτομέρειες, όπως την πλήρη συγγραφική ομάδα, τον τίτλο της εργασίας, το περιοδικό, τον εκδότη, τον τόμο και τους αριθμούς σελίδων. Η βιβλιογραφία επίσης περιλαμβάνει και σχετικά στοιχεία που μπορεί να έχουν χρησιμοποιηθεί στη μελέτη, αλλά δεν αναφέρθηκαν στο κείμενο. **Οι φοιτητές του Τμήματος Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης θα πρέπει να χρησιμοποιούν το σύστημα αναφορών Harvard**, οι λεπτομέρειες του οποίου ακολουθούν. Η χρήση ενός τέτοιου καταλόγου δείχνει ότι ο φοιτητής έχει εντυφώσει πολύ πέρα από το αντικείμενο της μελέτης του.

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ HARVARD

A. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Αναφορά ενός (1) συγγραφέα στο κείμενο

Όταν γίνεται **άμεση αναφορά** στο έργο ενός συγγραφέα στο κείμενο, το όνομα του συγγραφέα ακολουθείται από το έτος δημοσίευσης του έργου σε παρένθεση και αποτελεί μέρος της φράσης, π.χ.:

H Caruto (2018) στην έρευνα που πραγματοποίησε με Ιταλούς καταναλωτές, εξέτασε τις προτιμήσεις και την προθυμία πληρωμής των καταναλωτών για τρία προϊόντα που περιείχαν υποκατάστατο κρέατος φυτικής προέλευσης.

Όταν γίνεται **έμμεση αναφορά** στο έργο ή τμήμα έργου χωρίς να αναφέρεται ο συγγραφέας στο κείμενο (χωρίς δηλαδή να αποτελεί συνέχεια του κειμένου, όπως στο προηγούμενο παράδειγμα), τότε τόσο το όνομα του συγγραφέα όσο και το έτος δημοσίευσης τοποθετούνται στο τέλος της πρότασης σε παρένθεση, π.χ.:

Σε έρευνα που συμμετείχαν Ιταλοί καταναλωτές, εξετάστηκαν οι προτιμήσεις και η προθυμία πληρωμής για τρία προϊόντα που περιείχαν υποκατάστατο κρέατος φυτικής προέλευσης (Caruto, 2018).

2. Αναφορά δύο (2) συγγραφέων

Η αναφορά του έργου δύο συγγραφέων μέσα στο κείμενο μπορεί να γίνει άμεσα ως εξής:

Οι Canavari & Bazzani (2014) σε ερευνητική τους εργασία, διαπίστωσαν ότι ένα δείγμα Γερμανών καταναλωτών ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν ένα σημαντικό ποσό της τάξεως του 30% για προϊόντα που είναι περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον.

Ή έμμεσα:

... Γερμανοί καταναλωτές ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν ένα σημαντικό ποσό της τάξεως του 30% για προϊόντα που είναι περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον (Kornher & Samuelson, 2012).

3. Αναφορά περισσότερων των δύο συγγραφέων

Όταν γίνεται αναφορά του έργου περισσότερων των δύο συγγραφέων μέσα στο κείμενο, τότε μόνο το επώνυμο του πρώτου συγγραφέα θα πρέπει να αναφέρεται, ακολουθούμενο από το «*et al.*» με πλάγιους χαρακτήρες (σημαίνει «και άλλοι») άμεσα:

Οι Nayga *et al.* (2003) έδειξαν ότι οι καταναλωτές είναι περισσότερο πιθανό να διαβάζουν τις

διατροφικές πληροφορίες στις ετικέτες των τροφίμων όταν αυτές περιέχουν έντονα χρώματα.

Ή έμμεσα:

Οι καταναλωτές είναι περισσότερο πιθανό να διαβάζουν τις διατροφικές πληροφορίες στις ετικέτες των τροφίμων όταν αυτές περιέχουν έντονα χρώματα (Nayga *et al.*, 2003).

4. Αναφορά με αριθμούς σελίδων

Η προσθήκη των αριθμών σελίδας στην αναφορά θα βοηθήσει τους αναγνώστες να εντοπίζουν τις πηγές πιο εύκολα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό και χρήσιμο στην παράθεση αποσπασμάτων αυτολεξεί. Π.χ.:

Ο Lusk (2007:145) αναφέρει ότι «... η διακύμανση του όρου σφάλματος είναι αρκετά μικρή.»

ή έμμεσα

«...η διακύμανση του όρου σφάλματος είναι αρκετά μικρή.» (Lusk, 2007:145).

5. Αναφορά πολλών εργασιών ενός συγγραφέα σε διαφορετικά έτη

Αν περισσότερες από μία δημοσιεύσεις του ίδιου συγγραφέα ασχολούνται με το ίδιο αντικείμενο και τα έργα δημοσιεύονται σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, τότε οι αναφορές θα πρέπει να παρατίθενται με χρονολογική σειρά (δηλαδή η προγενέστερη αναφέρεται πρώτη). Π.χ.:

...όπως προτείνεται από τον Vassilopoulos (2017, 2019)

ή έμμεσα

... (Vassilopoulos 2017, 2019).

6. Αναφορά πολλών εργασιών ενός συγγραφέα στο ίδιο έτος

Εάν γίνονται παραπομπές σε διαφορετικές εργασίες, που δημοσιεύθηκαν από τον ίδιο συγγραφέα το ίδιο έτος, θα πρέπει να διαφοροποιούνται με την προσθήκη ενός πεζού λατινικού χαρακτήρα, μετά το έτος για κάθε εργασία. Π.χ.:

Έρευνα από τον Corrigan (2004a) έδειξε ότι ..., αλλά μεταγενέστερη εργασία του Corrigan (2004b), ανέφερε ότι...

Εάν υπάρχουν πολλές εργασίες που δημοσιεύονται στο ίδιο έτος και οι οποίες αναφέρονται ένα συγκεκριμένο θέμα ή αποτέλεσμα, ή ένας συγγραφέας αναφέρει το ίδιο θέμα ή αποτέλεσμα σε αρκετές δημοσιεύσεις του ίδιου έτους, τότε μπορούν να αναφερθούν όλες οι δημοσιεύσεις παραθέτοντας το έτος, ακολουθούμενο από πεζά λατινικά γράμματα:

Ο Rousu (1997a, b, c) αναφέρει ότι σε αρκετές περιπτώσεις ...

7. Παράθεση αυτούσιων τμημάτων δημοσιευμένου κειμένου

Εάν πρόκειται να παρουσιαστεί στη μελέτη, ένα τμήμα από δημοσιευμένη εργασία, αυτούσια (αυτολεξεί, δηλαδή, όπως έχει ειπωθεί από το συγγραφέα), τότε το τμήμα πρέπει να συμπεριληφθεί μέσα σε εισαγωγικά. Είναι καλή πρακτική να δοθεί ο αριθμός της σελίδας (βλ. 6), για να εντοπίζεται το αναφερόμενο τμήμα από τους αναγνώστες. Π.χ.:

Ο συγγραφέας ανέφερε ότι «.....» (Lusk 2007:145)

ή

Ο Lusk (2007:145) έγραψε ότι «.....».

8. Αναφορά συγγραφέων κεφαλαίων σε εκδόσεις

Οι αναφορές στο έργο ενός συγγραφέα που εμφανίζεται ως κεφάλαιο σε βιβλίο, ή ως μέρος ενός μεγαλύτερου έργου, που έχει όμως εκδοθεί από άλλο πρόσωπο, τότε μέσα στο κείμενο θα πρέπει να αναφέρεται το όνομα του αντίστοιχου συγγραφέα και όχι του εκδότη του συνολικού έργου. Π.χ.:

Στο έργο του σχετικά με τους προσδιοριστικούς παράγοντες ζήτησης τροφίμων ο Carrs (1997) ανέφερε ότι ...

Στον κατάλογο της βιβλιογραφίας όμως θα πρέπει να δοθούν λεπτομέρειες τόσο για το τμήμα όσο και για ολόκληρο το έργο.

9. Αναφορά σε έργο οργανισμών, επιτροπών κλπ.

Αν μία εργασία έχει δημιουργηθεί από έναν αναγνωρισμένο οργανισμό και δεν έχει κανένα συγκεκριμένο συγγραφέα, τότε αναφέρεται συνήθως κάτω από το όνομα του οργανισμού. Αυτό ισχύει για τις εκδόσεις επιστημονικών ενώσεων, εταιρειών, συμβουλίων, κρατικών υπηρεσιών κλπ. Σε αυτές τις περιπτώσεις η χρήση τυποποιημένων συντομύσεων αυτών των οργανισμών (π.χ. FAO) στο κείμενο της μελέτης είναι αποδεκτή, υπό την προϋπόθεση ότι στην πρώτη αναφορά μέσα στο κείμενο θα δίνεται το πλήρες όνομα του οργανισμού με τη σύντμηση σε παρένθεση, π.χ.:

1^η αναφορά: ... ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO, 2008) αναφέρει ...

2^η αναφορά: ...βάσει των συστάσεων του FAO (2008).

Σημείωση: στον κατάλογο της βιβλιογραφίας η προτιμώμενη μορφή παραπομπής είναι το πλήρες όνομα του οργανισμού.

10. Αναφορά σε δευτερεύουσες πηγές

Εάν δεν υπάρχει πρόσβαση σε ένα πρωτότυπο έργο (κύρια πηγή), αλλά έχουν βρεθεί στοιχεία για αυτό σε εργασία άλλου συγγραφέα (δευτερεύουσα πηγή), τότε αναφέρεται η κύρια πηγή τονίζοντας ότι βρεθεί από δευτερεύουσα πηγή, π.χ.:

...όπως προτείνεται από τον Brown (1966, όπως αναφέρεται από τον Bassett 1986).

Ο Bassett είναι η δευτερεύουσα πηγή και μπορεί να έχει πάρει τις ιδέες του Brown (κύρια πηγή) αλλάζοντας το νόημα ελαφρώς, αντί να χρησιμοποιήσει ένα άμεσο απόσπασμα.

Σημείωση: Ο κατάλογος βιβλιογραφίας πρέπει να περιλαμβάνει **μόνο το έργο που έχει μελετηθεί**, δηλαδή τη δευτερεύουσα πηγή (Bassett, 1986) και **όχι την κύρια πηγή** (Brown, 1966).

11. Αναφορά σε πίνακες, διαγράμματα, εικόνες κλπ.

Κατά την αναπαραγωγή δεδομένων από διάγραμμα ή πίνακα, ή αντιγραφής ολόκληρου πίνακα ή διαγράμματος, πρέπει υποχρεωτικά να γίνεται αναφορά της πηγής. Αναφορά σε έναν πίνακα που λαμβάνεται από βιβλίο θα πρέπει να περιλαμβάνει τον συγγραφέα και τη σελίδα (π.χ. Smith, 2005:33), ώστε να επιτρέπεται στον αναγνώστη να επαληθεύσει τα στοιχεία. Εάν η πηγή των δεδομένων δεν είναι του συγγραφέα, αλλά προέρχεται από άλλη πηγή, πρέπει να γίνεται δευτερεύουσα αναφορά, όπως:

(Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας 1975, όπως αναφέρεται από τον Smith 2005:33).

B. ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ο σκοπός του καταλόγου βιβλιογραφίας είναι να επιτρέπει στους αναγνώστες της μελέτης να εντοπίζουν εύκολα και με ακρίβεια τις πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί. Διαφορετικοί τύποι δημοσιεύσεων απαιτούν διαφορετικές πληροφορίες, υπάρχουν όμως ορισμένα κοινά στοιχεία, όπως ο συγγραφέας, το έτος έκδοσης και ο τίτλος μίας εργασίας.

Το σύστημα του Χάρβαρντ θεσπίζει πρότυπα για τη σειρά και το περιεχόμενο των πληροφοριών στον κατάλογο βιβλιογραφίας. Ορισμένες παραλλαγές προτύπων αυτών είναι αποδεκτές μόνο με την προϋπόθεση ότι θα χρησιμοποιούνται σε όλο τον κατάλογο, π.χ. να υπογραμμιστεί ο τίτλος του βιβλίου ή του περιοδικού.

1. Βιβλία

• Βιβλία με περισσότερους από έναν συγγραφείς

Για βιβλία με δύο, τρεις ή τέσσερις και περισσότερους συγγραφείς, θα πρέπει να περιλαμβάνονται όλα τα ονόματα με τη σειρά που εμφανίζονται μέσα στο κείμενο της μελέτης. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται το σύμβολο «&», όχι η λέξη «και» για να συνδεθούν τα ονόματα των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι: Συντάκτης. Έτος. *Τίτλος του βιβλίου*. Έκδοση (περιλαμβάνεται μόνο αν δεν είναι για την πρώτη έκδοση). Τόπος Έκδοσης: Εκδότης. Π.χ.:

Lusk, J. L. & Shogren, J. F. (2007). *Experimental auctions, Methods and applications in economic and marketing research*. 3rd edition. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο (τελευταίων) συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης σε παρένθεση ακολουθούμενο από τελεία.

Έκδοση: περιλαμβάνεται μόνο αν δεν είναι η πρώτη έκδοση. Χρησιμοποιείται η συντομογραφία **ed**, ακολουθούμενη από τελεία.

Τόπος έκδοσης: Πόλη, και χώρα εάν μπορεί να υπάρξει σύγχυση με ονόματα πόλεων του ΗΒ, ακολουθούμενη από άνω και κάτω τελεία.

Εκδότης: Επωνυμία εκδοτικού οίκου ή εταιρίας, που ακολουθείται από τελεία.

- **Κεφάλαια σε βιβλία**

Για τα επιμέρους κεφάλαια βιβλίων, τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι :

Συγγραφέας κεφαλαίου. Έτος. Τίτλος του κεφαλαίου. Εκδότης βιβλίου, *Τίτλος βιβλίου*. Τόπος Έκδοσης: Εκδότης. Αναφορά αριθμού κεφαλαίου ή σελίδας. Π.χ.:

Lusk, J. L. (2010). *Experimental auction markets for studying consumer preferences*. In: Jaeger, S. R. & MacFie, H. (Eds.), *Consumer-Driven Innovation in Food and Personal Care Products*. Cambridge, UK: Woodhead Publishing.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης σε παρένθεση ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος κεφαλαίου: Πλήρης τίτλος του κεφαλαίου με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα, ακολουθούμενο από τη λέξη **In** υπογραμμισμένη με άνω κάτω τελεία και τα επώνυμο και αρχικό του ονόματος του εκδότη με το ed. ή των εκδοτών με το eds. μέσα σε παρένθεση και τελεία.

Τίτλος βιβλίου: πλήρης τίτλος του βιβλίου με πλάγιους χαρακτήρες, ακολουθούμενος από τελεία.

Τόπος έκδοσης: Πόλη, και χώρα εάν μπορεί να υπάρξει σύγχυση με ονόματα πόλεων του ΗΒ, ακολουθούμενη από άνω και κάτω τελεία.

Εκδότης: Επωνυμία εκδοτικού οίκου ή εταιρίας, που ακολουθείται από τελεία.

- **Ηλεκτρονικά βιβλία, συγγράμματα, διατριβές**

Τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι :

Συγγραφέας. Έτος. Τίτλος του βιβλίου. [τύπος μέσου]. Τόπος έκδοσης: Εκδότης. Διεύθυνση διαδικτύου [Ημερομηνία ανάκτησης].

Fishman, R. 2005. *The rise and fall of suburbia*. [e -book]. Chester: Castle Press. Διαθέσιμο στο: <http://www.libweb.anglia.ac.uk/E-books> [ανάκτηση 05/06/2005].

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης (όχι εκτύπωσης) ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος βιβλίου: πλήρης τίτλος του βιβλίου/συγγράμματος/διατριβής ακολουθούμενος από τελεία.

Τύπος υλικού: παρατίθεται σε τετράγωνη αγκύλη, δηλ. [e-book/dissertation κ.λπ.], ακολουθούμενο από τελεία

Τόπος έκδοσης: Πόλη, και χώρα εάν μπορεί να υπάρξει σύγχυση με ονόματα πόλεων του ΗΒ, ακολουθούμενη από άνω και κάτω τελεία.

Εκδότης: Επωνυμία εκδοτικού οίκου ή εταιρίας, που ακολουθείται από τελεία.

Διαδικτυακή διεύθυνση: με τη φράση Διαθέσιμο στο...παραθέτοντας το http ή το URL (Uniform Resource Locator).

Ημερομηνία ανάκτησης: δίνεται η πλήρης ημερομηνία ανάκτησης του υλικού μέσα σε τετράγωνες αγκύλες, ακολουθούμενη από τελεία.

2. Άρθρα σε περιοδικά

Τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι: Συγγραφέας. Έτος. Τίτλος εργασίας. Τίτλος περιοδικού αριθμός τόμου: αριθμός σελίδων.

Holt, C. A. & Laury, S. K. (2002). Risk aversion and incentive effects. *The American Economic Review* 92 (5), 1644–1655.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης σε παρένθεση ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος εργασίας: πλήρης τίτλος της εργασίας, ακολουθούμενος από τελεία.

Τίτλος περιοδικού: πλήρης τίτλος του περιοδικού, με πλάγια γράμματα, χωρίς τελεία.

Αριθμός τόμου: ακολουθούμενος από άνω κάτω τελεία.

Αριθμός τεύχους: σε παρένθεση, ακολουθούμενος από τελεία.

Αριθμός σελίδων: ακολουθούμενος από τελεία.

3. Διαδικτυακές πηγές

Για ιστοσελίδες που βρέθηκαν στο διαδίκτυο τα απαιτούμενα στοιχεία για την αναφορά είναι: Συγγραφέας. Αρχικά. Έτος. Τίτλος του εγγράφου ή σελίδας. [τύπος μέσου]. Πλήρης διεύθυνση της ιστοσελίδας. [Ημερομηνία πρόσβασης]. Π.χ.:

Anzolin, E. & Amante, A. (2020). *Coronavirus outbreak grows in northern Italy, 16 cases reported in one day*. [online] Διαθέσιμο στο <https://www.reuters.com/article/us-china-health-italy/coronavirus-outbreak-grows-in-northern-italy-16-cases-reported-in-one-day-idUSKBN20F0U1> [Τελευταία ανάκτηση 16/8/2020].

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων ή το όνομα του οργανισμού που διατηρεί την ιστοσελίδα.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης (βρίσκεται στο κάτω μέρος της ιστοσελίδας ή το έτος ανανέωσης της σελίδας, **όχι το έτος ανάκτησης**).

Τίτλος υλικού: με πλάγιους χαρακτήρες, ακολουθούμενος από τελεία

Τύπος υλικού: παρατίθεται σε τετράγωνη αγκύλη, δηλ. [online], ακολουθούμενο από τελεία

Διαδικτυακή διεύθυνση: με τη φράση Διαθέσιμο στο...παραθέτοντας το http ή το URL (Uniform Resource Locator).

Ημερομηνία ανάκτησης: δίνεται η πλήρης ημερομηνία ανάκτησης του υλικού μέσα σε τετράγωνες αγκύλες, ακολουθούμενη από τελεία.

4. Μελέτες/Διατριβές

Τα απαιτούμενα στοιχεία για τη βιβλιογραφική αναφορά είναι:

Συγγραφέας. Έτος έκδοσης. Τίτλος μελέτης/διατριβής. Επίπεδο μελέτης/διατριβής. Όνομα Πανεπιστημίου. Π.χ.:

Παπουτσή, Γ. (2014). *Socio-economic and lifestyle determinants of childhood obesity in Greece*. Διδακτορική διατριβή. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Κεχαγιά, Β. (2016). *Επίδραση οσφρητικών παραγόντων στην προθυμία πληρωμής των*

καταναλωτών και στη συμπεριφορά τους υπό κίνδυνο. Μεταπτυχιακή μελέτη. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Λαγουδάκης, Α. (2015). Η χώρα προέλευσης ως παράγοντας της ζήτησης για προϊόντα φραγκόσκου. Πτυχιακή μελέτη. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης σε παρένθεση ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος μελέτης/διατριβής: πλήρης τίτλος, ακολουθούμενος από τελεία.

Επίπεδο: οι διδακτορικές εργασίες είναι **διατριβές**. Οι μεταπτυχιακές και πτυχιακές εργασίες είναι **μελέτες**.

Όνομα πανεπιστημίου ή φορέα ανάθεσης της μελέτης/διατριβής

5. Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων

Τα απαιτούμενα στοιχεία για τη βιβλιογραφική αναφορά είναι:

Συγγραφική ομάδα. Έτος. Πλήρης τίτλος της παρουσίασης στο συνέδριο. In: πρακτικά συνεδρίου ή όνομα οργανισμού. Πλήρης τίτλος του συνεδρίου. Τοποθεσία, Ημερομηνία.

Τόπος έκδοσης: εκδότης. Π.χ.:

Gomez-Conde, M.S., Chamorro, S., Menoyo, D., Garcia-Rebollar, P. & de Blas, C. 2004. Effects of source of fibre on fat composition and fat recycling with caecotrophes. In: *Proceedings of the 8th World Rabbit Congress, Puebla, Mexico, 4-8 July 2008*.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος συνεδρίου.

Τίτλος εργασίας: πλήρης τίτλος της εργασίας, ακολουθούμενος από τελεία και τη λέξη **In** υπογραμμισμένη με άνω κάτω τελεία και τον πλήρη τίτλο του συνεδρίου με πλάγιους χαρακτήρες, ακολουθούμενο από κόμμα.

Τοποθεσία διεξαγωγής συνεδρίου: πόλη και χώρα, ακολουθούμενη από τελεία και την πλήρη ημερομηνία διεξαγωγής.

Εκδότης: παρατίθεται αν και εφόσον εκτυπώνονται και διανέμονται τα πρακτικά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΕΛΙΔΩΝ ΤΙΤΛΟΥ

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σχολή Εφαρμοσμένων Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης

**Σχολικός εκφοβισμός, παιδική παχυσαρκία και
διατροφική συμπεριφορά**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
Τσιρικοπούλου Αγγελική

ΑΘΗΝΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σχολή Εφαρμοσμένων Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης

**Σχολικός εκφοβισμός, παιδική παχυσαρκία και
διατροφική συμπεριφορά**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
Τσιρικοπούλου Αγγελική

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δριχούτης Ανδρέας, Αναπληρωτής Καθηγητής (επιβλέπων)

Κλωνάρης Ευστάθιος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Ζωγραφάκης Σταύρος, Καθηγητής

ΑΘΗΝΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 1

Πίνακας 1.1: Διαχρονική εξέλιξη της παραγωγής και παραγωγικότητας του αγροτικού τομέα στην ΕΕ κατά την περίοδο 2010-2019 (Προσαρμοσμένοι δείκτες για ΕΕ-28).

Έτος	Αγροτική Παραγωγή	Παραγωγικότητα
2010	126.31	100.00
2011	161.50	97.37
2012	167.88	96.91
2013	158.96	95.83
2014	149.90	93.99
2015	143.70	92.36
2016	124.10	91.66
2017	132.19	90.46
2018	136.78	89.44
2019	146.74	87.91

Πηγή: Eurostat (2020), κωδικός δεδομένων aact_eaa05.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 2

Πίνακας 2.1: Περιγραφή μεταβλητών και μονάδες μέτρησης

Μεταβλητή	Περιγραφή	ΜΜ¹
Εκροή		
Παραγωγή	Συνολική αξία παραγόμενου προϊόντος	Ευρώ
Εισροές		
Εργασία	Συνολικές ώρες εργασίας	Ώρες
Έδαφος	Συνολική γη εκμετάλλευσης	Εκτάρια
Κεφάλαιο	Συνολικά πάγια περιουσιακά στοιχεία	Ευρώ
Εντομοκτόνα	Συνολική ποσότητα εντομοκτόνων	Λίτρα
Ενδ. Εισροές ²	Αξία ενέργειας + Αξία σπόρων	Ευρώ

¹ ΜΜ = Μονάδα Μέτρησης της μεταβλητής

² Ενδ. Εισροές = Ενδιάμεσες Εισροές

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 3

Πίνακας 2.2: Περιγραφικά στατιστικά των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την οικονομετρική εκτίμηση της συνάρτησης παραγωγής.

Μεταβλητή	Μέση Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Ελάχιστη Τιμή	Τυπική Απόκλιση
Εκροή				
Παραγωγή (σε €)	1,748	2,211	1,566	606
Εισροές				
Εργασία (σε ώρες)	1,473	1,660	1,325	308
Έδαφος (σε εκτάρια)	18.40	21.55	17.03	1.31
Κεφάλαιο (σε €)	3,045	4,089	2,184	937
Εντομοκτόνα (σε λίτρα)	15.33	20.01	10.33	5.32
Ενδ. Εισροές ¹ (σε €)	1,844	3,443	1,092	562

¹ Ενδ. Εισ. = Ενδιάμεσες Εισροές

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 4

Πίνακας 3.1: Αποτελέσματα παλινδρόμησης από την εκτίμηση της Cobb-Douglas συνάρτησης παραγωγής με ουδέτερη κατά *Hicks* τεχνολογική πρόοδο.

Παράμετρος	Εκτίμηση	S.E. ¹	p-value ²
β^0	8.5124	0.9334	0.0000
β^L	0.1603	0.0214	0.0000
β^A	0.5479	0.1212	0.0012
β^K	0.2115	0.1252	0.0345
β^Z	0.1152	0.0334	0.0041
β^I	0.1279	0.0662	0.0312
β^T	0.0779	0.1013	0.4512
β^{CAP}	0.1211	0.0313	0.0023
R^2	0.7823		

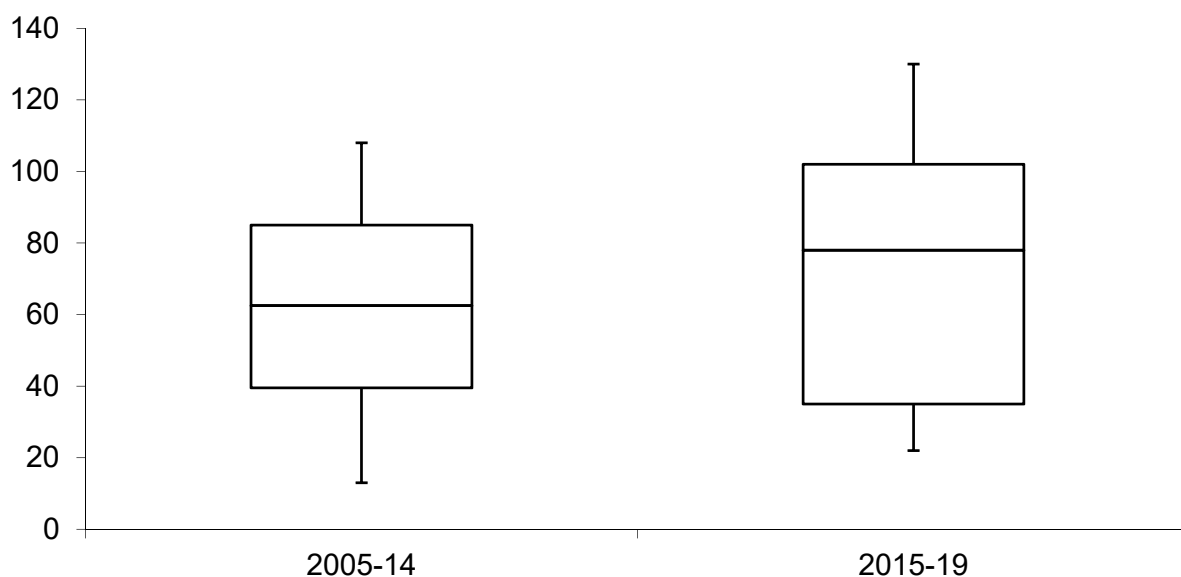
Το β^0 αναφέρεται στην σταθερά του μοντέλου παλινδρόμησης.

Οι εκθέτες L , A , K , Z , I , T και CAP αναφέρονται στην εργασία, το έδαφος, το κεφάλαιο, τα εντομοκτόνα, τις ενδιάμεσες εισροές, τον χρόνο, και την μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, αντίστοιχα.

¹ S.E.= τυπικό σφάλμα.

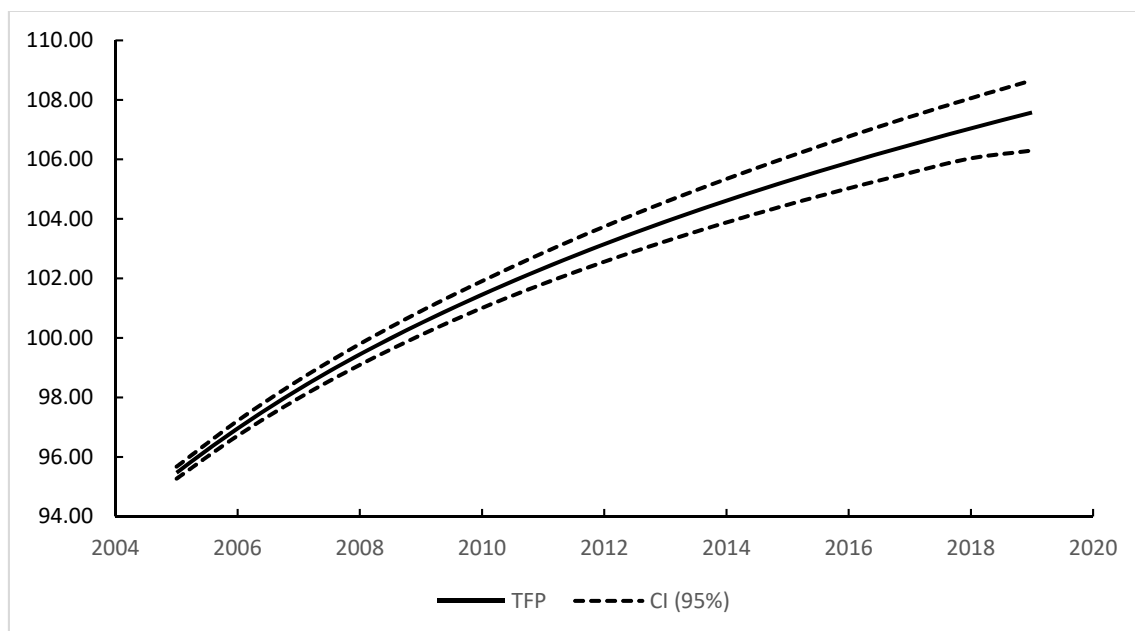
² P-value του *t*-test για τον εντοπισμό των στατιστικά σημαντικών παραμέτρων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 1

Διάγραμμα 3.1: Θηκόγραμμα συνολικής παραγωγικότητας αγροτικών εκμεταλλεύσεων για την περίοδο πριν την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ (2005-14) και για την περίοδο μετά την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ (2015-19).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2

Διάγραμμα 4.2: Εκτίμηση συνολικής παραγωγικότητας (TFP) του αγροτικού τομέα της Ελλάδας για την περίοδο 2005-19. Η διακεκομμένη γραμμή αντικατοπτρίζει το διάστημα εμπιστοσύνης σε επίπεδο 95% (CI).

ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ

Τίτλος πίνακα: γραμματοσειρά 12, πλήρης στοίχιση, μονό διάστιχο, διάστημα παραγράφων πριν και μετά 0. Δεν μπαίνει τελεία στο τέλος του τίτλου. Ακολουθείται από μία κενή σειρά.

Σώμα πίνακα: γραμματοσειρά 11, στοίχιση δεξιά ή αριστερά (με την προϋπόθεση να είναι ομοιόμορφη σε όλο το κείμενο της μελέτης), μονό διάστιχο, διάστημα παραγράφων πριν και μετά 0. Ο πίνακας κλείνεται με γραμμές μόνο επάνω και κάτω, όχι στις πλευρές. Γραμμές χρησιμοποιούνται και για το διαχωρισμό των κεφαλίδων του πίνακα από τα δεδομένα. Οι κεφαλίδες με έντονα γράμματα. Οι τιμές P των στατιστικών αναλύσεων δίνονται αριθμητικά και **όχι με αστερίσκους** (π.χ. *: $P < 0,05$ κλπ.). Οι διαφορές μεταξύ μέσων όρων περιγράφονται με λατινικά πεζά γράμματα σε μορφή εκθέτη. Η χρήση χρωμάτων και άλλων διακοσμήσεων πρέπει να αποφεύγεται στους πίνακες. Το σώμα του πίνακα ακολουθείται από μία κενή σειρά.

Υποσημειώσεις: χρησιμοποιούνται αριθμοί για τις υποσημειώσεις, όχι γράμματα. Γραμματοσειρά 10, πλήρης στοίχιση, μονό διάστιχο, διάστημα παραγράφων πριν και μετά 0.